

психологічного клімату на лекційних потоках і практичних заняттях, що сприяє:

- мотиваційному налаштуванню на роботу викладача зі студентами;
- визнанню індивідуальності студента і стимуляції його до максимального самовираження та реалізації як особистості.

У навчальних планах останніх років передбачається, що більше половини часу, відведеного на вивчення наукової дисципліни, відводиться на самостійне опанування матеріалу. Методичні матеріали, які готують викладачі, спрямовані саме на допомогу студентам у цій самостійній роботі.

Індивідуальна робота стає завершальним етапом навчального процесу з обраної теми. Гарним стимулом самостійної роботи студентів є індивідуальні завдання, які дозволяють оцінити творчі та розумові здібності студентів, вміння самостійно мислити, робити узагальнення та виконувати економічне обґрунтування заходів, що пропонуються їм, перевірити основні характеристики ділової активності майбутніх керівників.

Стимулювання самостійної роботи повинно виявлятися як через отримання студентом підсумкової оцінки, так і через психологічні заходи, які підвищують самооцінку студента та допоможуть йому зорієнтуватися при вирішенні завдань у складних економічних умовах.

М.В. Найдьонова

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

У сучасному світі людський капітал є головною суспільною цінністю і передумовою економічного зростання, оскільки конкурентні переваги економічної системи досягаються не тільки за рахунок природних і матеріальних ресурсів, а й за рахунок знань, інформації, інновацій, джерелом яких виступає людина. Аналіз джерел з даної проблеми, особливо в історичному аспекті, показує всю складність і суперечливість трактувань як самих понять «компетенція», «компетентність», так і заснованого на них підходу в навчанні.

Найпоширенішим у сучасній вітчизняній науці є розуміння компетентності як інтегральної характеристики особистості, яка визначає здатність останньої вирішувати проблеми, що виникають у реальному житті у різних сферах діяльності на основі використання знань, навчального і життєвого досвіду відповідно до засвоєної системи цінностей.

В Україні серед ключових компетентностей, які сьогодні визначені орієнтиром для виявлення результативності навчального процесу, є навчальна, соціальна, компетентність з інформаційних і комунікаційних

технологій, економічна, загальнокультурна, оздоровча та громадянська. У матеріалах Болонського процесу підкреслено, що результатом освіти «повинно бути становлення людини, здатної до співпереживання, готової до вільного гуманістично-орієнтованого вибору, індивідуального інтелектуального зусилля і самостійної, компетентної і відповідальної дії в політичному, економічному, професійному і культурному житті, яка поважає себе і інших».

Найповніше поняття «компетентність» розкривається в сукупності таких дефініцій: компетентність виражає інтелектуальну відповідність особи тим завданням, вирішення яких є обов'язковими для працюючої на цій посаді людини; компетентність виражається в кількості і якості завдань, сформульованих і розв'язуваних особою в її основній роботі (на основному відрізку праці або в області основних її функцій); компетентність є одним з основних компонентів особистості або сукупністю відомих властивостей особистості, що виражається в результативності вирішених проблемних завдань; компетентність є однією із властивостей прояву особистості й міститься в ефективності рішення проблем, що зустрічаються в сфері діяльності людини й здійснюваних в інтересах даної організації.

Проблема побудови механізму формування компетентностей майбутніх фахівців у системі сучасної вищої освіти обумовлена рядом особливостей вітчизняного культурно-освітнього середовища, яке сформовано під впливом класичної університетської традиції, де головними елементами змісту більшості використовуваних освітніх теорій і концепцій виступають об'єкти і знання про них. Відповідно і компетентність у вітчизняній освіті розглядається як спосіб діяльності у відношенні до певних об'єктів. Якщо звернутися до світового досвіду формування компетентнісних моделей, яке здійснювалося під впливом неокласичних уявлень позитивізму та прагматизму, сучасної теорії менеджменту, тестології, то виявляється, що головним елементом змісту даних моделей є дія, яка співвідноситься не з об'єктом, а з ситуацією, проблемою. Поняття компетентності вітчизняною наукою трактується як таке, що потребує пояснення і осмислення, натомість західна наука розглядає його як феномен, породжений соціальним діалогом у суспільстві між освітніми інституціями, працедавцями, споживачами послуг, який відповідає певному суспільному запиту, породженому постійними змінами в соціально-економічній системі. Дані зміни обумовлюють не лише розуміння сутності компетентнісного підходу, але й стратегію його втілення у практику навчання.

Компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не вичерпується, обов'язково охоплюючи особистісне ставлення до них людини, а також її досвід, який дає змогу ці знання «вплести» в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, у якій вона зможе їх застосувати. Таким чином, кожна компетентність побудована на

поєднанні пізнавальних ставлень і практичних навичок, знань і вмінь, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, тобто усього того, що можна мобілізувати для активної дії.

Т.В. Нескуба

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роль освіти на сучасному етапі розвитку України виходить з завдань і вимог динамічно змінюваного сучасного суспільства. Забезпечення якісної підготовки фахівців залежить від ефективності навчального процесу.

Значний інтерес у професійній освіті мають активні методи навчання, сутність яких полягає у створенні дидактичних і психологічних умов, що сприяють прояву інтелектуальної, особистісної та соціальної активності студентів.

Виділяють ряд відмінних особливостей активного навчання:

1. Примусова активізація мислення, коли студент змушений бути активним незалежно від його бажання.

2. Досить тривалий час залученості студентів у навчальний процес, оскільки їхня активність повинна бути не короткочасною або епізодичною, а значною мірою стійкою і тривалою (тобто протягом всього заняття).

3. Самостійне творче прийняття рішень, підвищення ступеня мотивації та емоційності студентів.

4. Постійна взаємодія студентів і викладачів за допомогою прямих і зворотних зв'язків.

На сьогоднішній день існує багато розроблених активних методів навчання, так, наприклад, у практичній педагогічній діяльності на занятті можна використовувати метод мозкового штурму, фундаменталістський метод, кейс-стаді метод, метод «сократичний діалог», метод проекту, метод «займіть позицію», метод «ланцюжка» та ін.

Для технічних та економічних спеціальностей університетського рівня прийнятним є Аналіз конкретних ситуацій (case-study) - ефективний метод активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Названий метод характеризується такими ознаками: наявність конкретної ситуації; розроблення групою (підгрупами або індивідуально) варіантів вирішення ситуацій; публічний захист розроблених варіантів вирішення ситуацій; підведення підсумків та оцінка результатів заняття.

Розрізняють декілька видів ситуацій:

1. «Ситуація–проблема» являє собою опис реальної проблемної ситуації. Мета: знайти рішення ситуації або прийти до висновку про його неможливість.